

Megjelenik minden hónap 10-ikén, legalább is 3 $\frac{1}{2}$ nagy nyolczadrét ivnyi tartalommal; időnként szövegközi ábrákkal illusztrálva.

TERMÉSZETTUDOMÁNYI KÖZLÖNY.

HAVI FOLYÓIRAT

KÖZÉRDEKŰ ISMERETEK TERJESZTÉSÉRE.

E folyóiratot a társulat tagjai az évdiij fejében kapják; nem tagok részére a Pótfüzetekkel együtt előfizetési ára 6 forint.

XXVI. KÖTET.

1894. DECEMBER

304. FÜZET.

Magyarországi mérges pókok.

A pókoktól sajátágos ösztönszerű irtózáttal fél a legtöbb ember, a minek okát se tudná adni. Talán az általánosan elterjedt néphit az oka, mely a pókokat mérgeseknek tartja, habár nem is tud rá esetet, hogy ettől baja támadt volna valakinek. Sőt alkalmasint ez lehet az oka annak is, hogy még a természetkedvelők közül is csak kevés győzi le ezt az ösztönszerű idegenkedést, s kevesen választják tanulmányozás tárgyává e máskülönbben érdekes állatokat.

De hát az a néphit azért még sem alaptalan. Vannak a pókok közt mérgesek is, még a hazánkban élő fajok közt is. Ez a mérgeesség azonban csak csípésökre vonatkozik, s egyáltalában nem kell gondolni, hogy valami olyanféle méreg van bennük, mellyel valakit ételben-italban meg lehetne mérgezni.

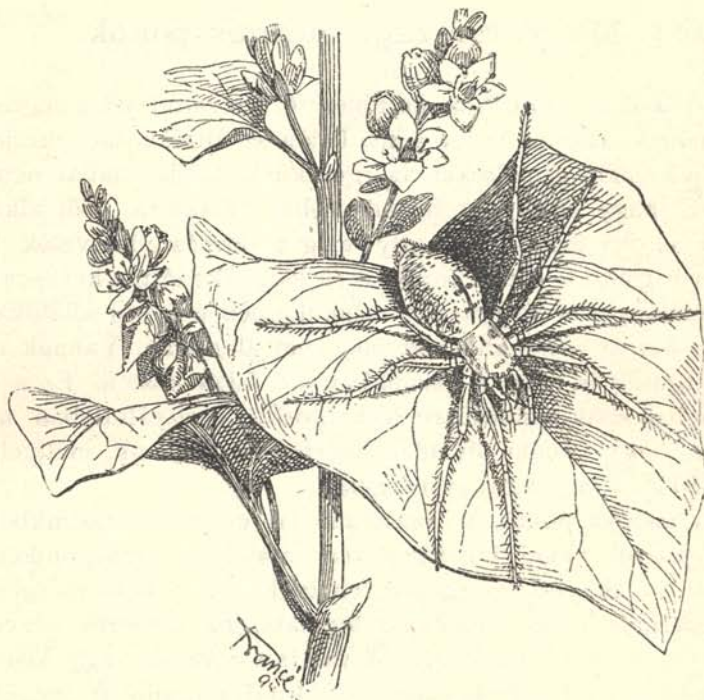
Ha mérges pókokról beszélünk is, ne jusson eszünkbe a mérges kigyókról vonni következtetést reájok, s arra gondolni, hogy a pókok is annyira mérgesek lehetnek. A pókok mérge inkább csak fájdalmas, mint veszélyes, legalább az emberre nézve; mert akármilyen gyorsan ható mérgek van is a rovarok vagy kisebb állatok megölésére, verébnagyságú madárnál nagyobbbat megölni még a legmérgeesebb se tud, annál kevésbbé képes embert ölni. Még kevésbbé lehet halálhozó a magyarországi mérges pókok harapása. Ezt ugyan csak általánosságban állítom, mert hiszen ritka esetben darázscsípésnek, méhcsípésnek, sőt szunyogcsípésnek is volt halálos következése. Egészen más, ha egyszerre sokan támadhatnak rá egy állatra, mert így nagy állatot is megölhetnek.

A Magyarországon élő pókok közül négyféle mérgeset ismerek: egyet saját tapasztalásomból, kettőt mások elbeszéléséből, egyet pedig híréből.

A legismertebb mérges pók a *Chiracanthium nutrix* Walck. (dajka kezespók). Alig van pókász, a ki ennek a csípését ne érezte volna. Legismeretesebb azonban Dr. Forel Ágoston orvos esete, a

kit egyik kirándulásán úgy megharapott, hogy a rosszullettől a maga erejéből hazamenni se tudott.*

A dajka *kezespók* (1. kép) nálunk nem épen nagy ritkaság, de nem is egészen közönséges pók. Herman Ottó Pókfaunája szerint Kolozsvár, Mező-Záh, Gyeke, Szász-Vesszős és Nagy-Szebennél, meg az Alföldön Doroszlónál találták, s Dr. Chyzer Kornél kiadatlan jegyzetei közt S.-A.-Ujhely, Erdőbénye, Szerencs, Budapest, Vacs, Tolna, Pécs, Felcsut és Cserépfalváról van feljegyezve. Kinőtt korá-

1. kép. Dajka kezespók (*Chiracanthium nutrix*), természetes nagyságban.

ban körülbelül 1 cm. hosszú, fejtora sárga, oldalt világosabban szegélyezve, potroha zöldessárga színű, sűrű hálószerű sötétebb crezzettel borítva, hátán elől rozdszínű középsáv, végén pedig egy nagy elmosódott szélű vöröses folt van. Rágói szembetűnő nagyok és erősek, tőizületük sárga, a becsukló második íz hosszú, egyenes, kemény és hegyes. Ez az ő veszélyes fegyvere, mellyel közép nagyságú rovar egy harapással megöl.

* Une araignée venimeuse (*Chiracanthium nutrix* Walck). Bullet. Soc. Vaud. Sc. Nat. XIV. 30. lap. — Mérges pók. Term. tud. Közl. XXV. 549. lap.

Forel-nek egy nőstény kezespók harapott az ujjába, mikor meg akarta fogni. Rögtön erős fájdalmat érzett kezében, azután karjában, kivált a könyökén. Egy perc se telt el, s általános rosszullét fogta el, hideg verejték ütött ki rajta és csak úgy tudott haza menni, hogy társa karonfogva támogatta. A megcsípött hely nem dagadt fel; a rosszullét és a kar fájása is igen hamar elmúlt, csak a harapás helye fáj még néhány napig. A legkülönösebbnek azt tartja, hogy a méreg hatása oly hirtelen beálló s oly rövid ideig tartó.

A *Chiracanthium* erős csípését Bertka u német pókász is megerősíti.* Őt többször is megcsípte, de sohasem volt rá e csípésnek olyan hatása, hogy más támogatására szorult volna, ámbár egy nap kettő is megszúrta.

Dr. Chyzer Kornél-tól tudom, hogy egy *Chiracanthium* őt is megcsípte Bázíáson, mikor egy bokorról felfordított esernyőjébe rázva, üvegbe akarta tenni. Hirtelen erős, égető szúrást érzett karjában, melynek hatása alatt a pókot önkéntelenül eldobta; a csípés helye szintén nem dagadt fel, de a nyomkodásra fájdalmas volt még pár napig.

Azt az önkéntelen mozdulatot, mellyel az ember a hirtelen szúró rovart nem akarva is eldobja magától, magamnak is többször volt alkalmam észrevenni, nem ugyan pókkal, hanem egy szintén fájdalmas csípésű rablópoloskával, a piros-fekete tarka *Pirates hybridus*-szal. Szándékosan csipettem meg vele magamat, hogy lássam, vajjon a meglepetésszerűen jövő pillanatnyi ijedtség készíti-e az embert erre a védő mozdulatra, vagy valami másnemű reflexmozgás? Kiválasztva ujjamon a helyet, a hol megcsípessem magam, oda tartottam mérges szipókáját, hogy csípjem meg, előre elhatározva, hogy mozdulatlanul tűröm a csípést. Megnyomtam a poloskát; ő kínjában megcsípött, s én — abban a pillanatban eldobtam. Csak a harmadik-negyedik gyakorlat után tudtam legyőzni e reflexmozgást. De még akkor is önkéntelen kézrándítás bizonyította, hogy e védelmi mozdulat nem az ijedtség hatása.

A kezespóknál sokkal veszedelmesebb pók a *Lathrodectus teredecimguttatus* Rossi. E kis póktól valóságos babonás félelemmel irtózik a nép mindenütt, a hol csak előfordul, köröskörül a Földközi tenger mellékén. Spanyol és francia, de különösen olasz nyelven egész kis irodalom szól e pókról, a *malmignette*-ről, a mint legáltalánosabban nevezik. E művek egy része azt vitatja, hogy csí-

* Sitzungsbericht der Niederrhein. Gesellsch. f. Natur- u. Heilkunde zu Bonn. 1891. Separat-Abdr. 2. lap.

pése feltétlenül halálos; más része csak annyit enged meg, hogy rendkívül fájdalmas ugyan, de csak ritka esetben képes embert ölni. De ennyi is elég, hogy az ottani nép előtt gyanussá váljék minden pók! A hol a *Lathrodictus*-nemnek más fajai fordulnak elő, azok is olyan rossz hírben állanak. Az új-zélandi benszülött ép úgy irtózik a katipótól (*Lathrodictus* Katipo), mint a korzikai a malmignettetől.

A *Lathr. tredecimguttatus* csak a legújabban kapta meg a magyar polgárjogot, az után a két példány után, melyek közül az egyiket Damin Narciss tengerészeti iskolai tanár Buccariban egy kő alatt, a másikat Chyzer Kornélné úrnő Zengben a Nehajvár tövében *Eryngium*-bokron fogta.* A nyáron azonkívül Buccariban Damin tanárnál magam hét eleven példányt láttam, a melyeket egy petegubóból nevelt fel.

A *Lathrodictus tredecimguttatus* különben egyike a legszebb pókoknak. Fejtora és lábai sötétbarnák, potroha fekete alapszínben szép tarka színű. A tarkázatot három sorban álló szép kerek piros vagy fehér foltok alkotják, fölöttük egy ugyanolyan színű félhold, szarvaival hátra felé fordulva. Hasán szintén piros vagy fehér színű harántcsíkok vannak. Különben a foltok néha összefolynak, vagy egészen el is tűnnek, úgy hogy az egész pók csak egyszínű. Ebből magyarázható meg, hogy e fajnak még vagy tíz divatból kiment neve van, a melyeket színváltozataira alapítottak.

Mint hogy e pókfaj a mi tengerpartunkon ritka, a nép nem is ismeri, s nem is képzeli, hogy a rettegett viperán kívül még egy másik mérges állat is lappang a határban. Nem is tudunk rá esetet, hogy eddig valakit bántott volna.

E mérges pók jellemzésére, mellözve a malmignette-irodalomnak sokszor ellenőrizhetetlen adatait, csak azokat említtem fel, a miket róla Dr. Cavanna firenzei egyetemi tanár beszélt el Dr. Chyzer Kornélnak, mikor ez év tavaszán római útjában meglátogatta. Cavanna tanár egy *Lathrodictus*-petegubót lelt, melyet abból a czélből vitt haza, hogy a kikelő pókokat felnevelje, életmódjukat tanulmányozza. Nem gondolva, hogy olyan hamar kikelnek, nem tette mindjárt zárt helyre, s így a másnap kikelt pókokcskák a szobában elszéledtek. Ezek az egynapos kis pókok megmarták a tanár inasát, meg egy látogatóban volt asszonyt, később magát Cavannát is. Mind a hárman úgy megbetegedtek tőle, hogy egy hétig többször kellett az ágyban feküdniök, mint fennjárhattak. Az általános rosszullét legtovább

* Chyzer et Kulczynski, *Araneae Hungariae*. II. köt. 49. lap. A. M. T. Akad. III. osztályának külön kiadványa. 1894.

tartott a nőnél, ki csak tíz nap mulva heverte ki teljesen. Ha már az egynapos pók csípése is ilyen veszedelmes, nem lehet csodálkozni, hogy a kinőtt pók harapásától a veréb vagy az egér pár pillanat mulva élettelenül kerül el.

A harmadik mérges pókról, a *pokoli cselőpókról* (*Trochosa infernalis* Motch.) már saját tapasztalásomból beszélhetek, mert éreztem a csípését. A Szentendrei szigeten, Tótfalunál csípett meg egy vasos nőstény, mikor a földre függőlegesen vajt lakásából kiástam. A mint a kiásott földdel kidobatva gyorsan menekülni akart, hirtelen utána kapva, úgy nyomtam le, hogy az állat oldalra fordult s így jobb kezem mutatóujjába haraphatott. Abban a pillanatban rendkívül éles, idegrázó fájdalom nyilallott át jobb karomon egész agyvelőmíg, a mihez tán hirtelen, metsző fájdalommal párosult elektromos ütést lehet legjobban hasonlítani. Jobb karom, mintha szél ütötte volna, zsibbadtan hanyatlott alá, úgy hogy a másik kezemmel ijedten kaptam utána s hiába próbáltam mozgatni; pár perc mulva azonban, mint mikor teljes zsibbadásból éled fel, lassanként visszakapta mozgékonyágát, minden fájdalom megszűnt, csak a harapás helye maradt még pár napig érzékeny.

Nekem már volt alkalmam mindenféle rovar csípésében részesülnöm. Mindenik hazai méh- és darázfaj szurását ismerem részint véletlenségből, legnagyobbbészrt készakarva. Sőt e pókcsípés óta, épen azért, hogy vele összehasonlíthassam, Mehádián és Fiumében a skorpió csípését is kipróbáltam. Nem fáj jobban a közönséges kecske-darázs nőstényének csípésénél. De még a leghatalmasabban szűrő lódarázs fulánkjának a hatása is eltörpül a pokoli cselőpók okozta idegrázó fájdalom mellett!

Általában véve, a rovarcsípés és pókcsípés közt abban látom a különbséget, hogy a rovarcsípés mellett mindig valami melegítő, hevítő érzés is jelenkezik, ellenben a *Trochosa* okozta fájdalom mellett mintha valami dermesztő érzés fogott volna el. Ebben különben csakis ezt az egyszeri csípést veszem fel az összehasonlításhoz, mert e tárgyban bővebb tapasztalatot szerezni az első eset után nem óhajtok.

Pedig van eset rá, hogy a rovarcsípésnek jó hatása is van. Mikor e nyáron a deliblati víztelen homoksivatagban a szomjúságtól gyötörtetve fogtam a vadméheket, egy *Anthidium pubescens* csípése után szomjúságomat megszűnni éreztem 10—15 perczre. Fel is használtam ital gyanánt 14 méhcsípést, mindannyiszor ugyanazon jó hatással. Csak abban nem vagyok most már bizonyos, hogy más is ugyanaz a hatása volna-e e méh csípésének, vagy talán az első subjectiv érzés hatása alatt mintegy magam suggeráltam magamnak e hitet, ez érzetet?

A *Trochosa infernalis* egyike a legnagyobb termetű hazai pókoknak. Némelyik kinőtt nőstény meghaladja a 2 cm. hosszúságot. Bozontos szőrös testének s lábainak alapszíne a szürke, potroha hátán feketés lánás folt és több harántcsíkos rajzolattal, lábizületeinek s tapogatóinak eleje és vége fekete gyűrűkkel. A test többi részének a színétől legjobban elüt feketebársony színű hasával és mellével.

Nem sokkal több mint egy évtized alatt két nagyobb munka szól a magyar pókokról, s közöttök a pokoli cselőpókról: 1879-ből a Herman Ottó Pókfaunája s 1892-ben Chyzer és Kulczyński latin nyelvű Araneae Hungariae című művének I. kötete. Ha e két munkában felsorolt adatokat összehasonlítjuk, érdekes következtetésre nyílik alkalmunk.

Herman Ottó leginkább az Alföldről (Doroszló, Palánka, Pancsova, Zombor, Budapest) ismertette; azonkívül megtalálta Orsován, a Dunántúlról Illokon s a budai oldalon. Chyzer könyvében már az Alföldön fekvő helyeken kívül (Budapest, rákosi és gubacsi határ, Csepelsziget, Gödöllő, Kecskemét, Kalocsa, Deliblat) mint kinyúló határpontok az Északi Felföld felé a Mátrahegység, Gyöngyös és Pásztó, a Dunántúlról Tolna, Felcsuth, Balaton-Szántód és Badacsony (Gulácshegy), másrészt Orsova (az Allionhegy tetején) és Kolozsvár teszi elterjedésének véghatárát, sőt újabban megkerült Kassáról, s két évvel ezelőtt magam fogtam Eperjesen.

E két időszakban kelt feljegyzés összevetéséből én azt következtetem, hogy a *Trochosa infernalis* terjed az Alföldről minden irányban, s így nyugot felé is. És ha e föltevésem helyes, akkor csak idő kérdése, hogy mikor lelik meg Ausztriában, sőt a tőle távolabb nyugat felé eső országokban, a melyekből ez idő szerint még hiányzik.

Sőt következtetésemben merészkedem a multa is visszafelé menni. Ha rövid 12 év alatt ennyire terjedt e pókfaj, akkor az sem valószínűtlen, hogy régebben egyáltalában nem volt honos Magyarországon, hanem tán a század elején kerülhetett ide Dél-Oroszország felől, a hol tulajdonképeni hazája van. Akkor mindenesetre a Duna-szoroson jött át, talán hajóval véletlenül importálták. Különböző jövőjére és multjára vonatkozó föltevésemet a jövő megfigyelések fogják igazolni vagy megdönteni, a szerint, a mint ki fogják tüntetni, hogy csakugyan terjed-e, és olyan gyorsan terjed-e e pókfaj, mint a hogy a fentebb említett adatok egybevetéséből látszik, vagy pedig csak a tüzetesebb kutatás eredménye nyert az újabb adatokban kifejezést.

Nem itt volna a helye, hogy a *Trochosa infernalis* esetleges terjedésével foglalkozzam, ha más pókról volna szó. De e póknak rossz híre van, s még nálunk is veszedelmessé válhatnak, habár eddig

nálunk tisztességesen viselte magát, s nem igazolta *infernalis*, *pokoli* melléknevét. Azonban terjedésében nyomon követi egy még veszélyesebb póktársa, a mesés *csim-pók*, a nomád kalmukok réme, melynek a pokoli cselőpók, úgy látszik, csak vezetője, mely már meg is vetette a lábát magyar földön.

A csim-pókot majd minden dél-oroszországi utazó felemlíti s abban mindnyája megegyezik, hogy az ottani puszták lakói, kivált a kalmukok, kik nevét is adták, igen veszedelmesnek tartják. Egy régi leírás van előttem,* mely elmondja, hogy e pók némely évben oly nagy számmal fordul elő, hogy minden legelő fertőzve van vele. Ha a marha a legelőn jártában rágázol, rejtekhelyét megsérti, megtámadják a pókok, fájdalmas harapásuktól a barom megvadul, rohanni kezd, s ezzel mindig jobban kiteszi magát a pókok támadásának, melytől végre az állat elhull. Az ökrök és tehének a fáradságtól kimerülve lerogynak s a pókméreg-okozta fájdalomtól néhány óra alatt kimulnak. A dél-oroszországi nomád népek bevallása szerint 1838 és 1839-ben rövid idő alatt hetvenezer szarvasmarha pusztult el ily módon. Néhány év múlva a pókok újra megjelentek s a kalmukoknak újra sok marhájuk elpusztult, habár nem is annyi, mint 1838-ban. Azóta, a mint észreveszik, hogy újra ilyen baj van készülöben, a nomádok rögtön elviszik sátorait az arról a helyről, a hol a pók megjelenik, s elszélednek a pusztában. Épen így tettek a kolera érkezésekor is.

Motchulsky azt hitte, hogy az ő kezébe jutott példány a valódi csim-pók, azért tisztelte meg azt az *infernalis*, pokoli névvel. Mint-hogy ő arról a tájról a *Lathrodectus* egyszínű fekete példányait is megkapta (var. lugubris Motch.), nem tudta eldönteni, hogy melyik lehet a Volga-torkolati kalmukok retteget csim-pókja? Föltételezte hát, hogy akármelyik lehet a kettő közül.

Azóta azonban tisztába hozták, hogy még egy harmadik mérges pók is lappang a csim név alatt, sőt a pokoli cselőpókkal együtt ketten válnak félelmissé. Ez a szongáriai cselőpók (*Trochosa singoriensis* Laxm.), melynek már hatalmas termete miatt is félelmes külseje van. Ez a két cselőpók együtt él, és nem lehet tudni, hogy melyik a kettő közül a veszedelmesebb, de minden arra mutat, hogy az utóbbi, a szongáriai.

A *Trochosa singoriensis* (2. kép) a leghatalmasabb termetű magyarországi pók; a képen ábrázolt példány 3 cm. hosszú, mely-

* Victor de Motchoulsky: Note sur deux araignées venimeuses de la Russie Méridionale qu'on croit être le Tchim des Kalmouks. Bulletin Soc. Nat. Moscou. XXII. 1849. I. p. 290.

ből magára a fejmellre 16 mm. esik. A *Tr. infernalis*-hoz minden tekintetben nagyon hasonlít, úgy hogy csakis a nőstény zárólemezőnek másforma alkotása miatt tekintik külön fajnak. Kisebb példányai a kinőtt *infernalis*-tól ezen kívül leginkább abban különböznek, hogy a pokoli cselőpók talpizületei alul halaványak s lábszárainak töve és vége fekete színű, a szongáriai cselőpók talpa pedig mindig fekete, s lábszárai csak végükön viselnek fekete gyűrűt, de tövükön nem. A hímek közt csak a talp említett színe a különbség. Ha olyan bozontos szőrű volna, mint az amerikai madarászpók (*Mygale avicularia*), majdnem megközelítené ennek a nagyságát a mi szongáriai cselőpókunk.

A szongáriai cselőpóknak nagy elterjedési köre van. Előfordul az egész dél-oroszországi síkvidéken, s ki tudja meddig, talán a kínai birodalomig betérjed Ázsiába; azonkívül messze északra a szibériai lapályon, egész az Irtyis folyó mellékéig, a honnan Szongáriából (Dzungária) az első ismeretessé vált példányokat a múlt században Laxmann írta le.

E pók terjedését is nyomon lehet követni. Csak nem olyan régen fedezték fel Galicziában Kolomeánál (42° 45') és Rohatyn közelében Podkamiénál (42° 10'). A Kárpátokon át nem terjedhetvén, a Dunaszoroson került be Magyarországra, úgy látszik, hogy a legújabb időben, mert Herman Ottó-nak még nem sikerült hozzájutni. A legelső példányt, melyről képünket is vettük, Dr Chyzer Kornélnak sikerült megszerezni 1888-ban. A Kazán-szorosban pókászva, Berzászskán beszéltek, hogy a drenkovai hajóállomásnál egy rendkívüli nagy pókot fogtak, mely az orsovai elemi iskolához került. Még ugyanazon évben egy másikat fogtak, melyet elevenen küldtek el neki, de ez Orsován kirágtta a dobozt, s azóta talán ott terjeszti faját. Később a harmadik példány is kézre került. Eddig tehát Drenkova volt a szongáriai cselőpók legnyugatibb lakóhelye, a kel. sz. 39° 33' alatt.*

Azóta kitűnt, hogy a szongáriai cselőpóknak Drenkova csak egyik megállóhelye volt; már azóta sokkal jobban nyugotra hatolt, s kedvező helyen tanyát lelve, szépen el is szaporodott. Ez új állomáshely fölfedezése Mennersdorfer Gusztáv temes-kubini töltésfelügyelő érdeme, ki 1892 őszén figyelmeztette egyik ottan megfordult természetbarát társunkat e feltűnő pókra, mely Temes-Kubinnál nem ritkaság.

Azt a feltevésemet, hogy ez a pók a hajók útját követi, meg-

* C. Chyzer et L. Kulczynski: Araneae Hungariae. Tom I. pag. 72. A M. Tud. Akad. III. osztályának külön kiadványa. 1892.

erősítik előfordulásának helyszíni körülményei is. Nagy, függőleges lyukjai, melyben a pók lakik, a hajóállomástól lefelé Kubin felé s felfelé Pancsova felé terjedő töltésen elég gyakran található, sőt Kubinnál leterjed a legelőkre is, a hol a pokoli cselőpókkal vegyesen lakik, annyira, hogy a ki ezt a két egymáshoz nagyon hasonló

2. kép. A szongáriai cselőpók (*Trochosa singoriensis*), természetes nagyságban.

fajt megkülönböztetni nem tudja, a pokoli cselőpókot a szongáriainak fiatal példányai helyett fogja meg. Itt tehát a két pók már elérte egymást, együtt lakik, s valószínűleg a szongáriai követni fogja társát, s időmultával elterjed egész Magyarországon.

Ha fölteszem, hogy az idő igazolni fogja következtetésemet, hogy e két mérges pókfaj terjed nálunk, s idővel a szongáriai cselő-

pók úgy meghonosodik nálunk, hogy feltalálja itt második hazáját, a gyakorlati életbe vágó kérdések egész sora tolul elémbé. De a legfontosabb ezek között az, hogy válhatik-e nálunk is olyan veszedelmessé, mint néha a kalmukok pusztáin? Lehet-e elszaporodásukból marhalegelőinknek egy új csapása? Van-e okunk félni tőle, s ezért nem állana-e érdekünkben terjedésének már most gátat vetni, mikor még kis területre szorítkozik?

Ezek nyílt kérdések. Egyelőre, e mérges pókok eddigi viselkedéséből kiindulva, nincs okunk ettől félni. Akármilyen elrémítő hírek vannak is róluk elterjedve Dél-Oroszországban, a mieink szépen viselik magukat, mérges fegyveröket csak önvédelmőkre használják; arra még nem tudunk esetet, hogy akármelyik a két faj pók közül, lakásából kiugorva, az arra menő lábát megcsípte volna. Sőt inkább a ládobogásra gyáván lyukja fenekére menekül. Kecskeméten pl. a pokoli cselőpók elég gyakori a vasút mellett a régi temetőből lett gyeses térségen, hol mindig játszanak gyermekek, de soha egyet se csípett meg. Temes-Kubinban se volt rá eset, a hol pedig már a szongáriai cselőpók is otthonos.

De mindez nem zárja ki azt az esetet, hogy ha valahol a cselőpókok túlságosan elszaporodnak, a védelmi állásból támadókká ne lehessenek. Hiszen a mi vitéz hangyáink is csak társaságban bátrak, egyenként, vagy kevesen, bizony elég gyávák. Miért ne történhesék meg ez a cselőpókokkal is? Ha ez bekövetkeznék, idővel e pókok marhalegelőinknek hatalmas csapásává válhatnának.

A cselőpókok terjedése más tekintetben is érdekes jelenség. Valaha, egy ezredévvvel ezelőtt, az ázsiai síkságon, polgártársai voltak a magyar népnek; ott ásták földbe függőleges lakásaikat az ősmagyarok karámjai körül. Az ott hagyott pókok is azt a természetes utat követik, melyet e nép követett. Már régen elfoglalták a Volga mentét, új hazát alapítottak Atekközben, előőrseik már előnyomultak Galicziában a Kárpátok szorosai felé, s más úton a Dunaszorosban, s megjelentek a magyar nemzet ezeréves ünnepére, visszakövetelni elvesztett magyar polgárjogukat. Útjukban épügy rémületet terjesztenek a póknépek közt, mint az ősmagyarok s rokon népeik hajdanában, s idők folytán épügy beilleszkednek az európai fauna társadalmába, mint útmutatóik a népek itteni karába. S ha majd az idők folyamán egy másik erősebb pókfaj kezdi meg előnyomulását a népek és állatok bölcsője felől, talán épügy nyoma vész az Ázsiában maradt rokonoknak, mint az ott maradt magyar népnek, s ez a darab föld nyújt új hazát, végső menedéket nekik is, mint minékünk, a cselőpókok régente elszakadt, de újra feltalált polgártársainak.

BIRÓ LAJOS.

Creative Commons License Deed

Nevezd meg! - Így add tovább! 3.0 Unported (CC BY-SA 3.0)

Ez a [Legal Code \(Jogi változat, vagyis a teljes licenc\)](#) szövegének közérthető nyelven megfogalmazott kivonata.

[Figyelmeztetés](#)

A következőket teheted a művel:

szabadon másolhatod, terjesztheted, bemutathatod és előadhatod a művet

származékos műveket (feldolgozásokat) hozhatsz létre

kereskedelmi célra is felhasználhatod a művet

Az alábbi feltételekkel:

Nevezd meg! — A szerző vagy a jogosult által meghatározott módon fel kell tüntetned a műhöz kapcsolódó információkat (pl. a szerző nevét vagy álnévét, a Mű címét).

Így add tovább! — Ha megváltoztatod, átalakítod, feldolgozod ezt a művet, az így létrejött alkotást csak a jelenlegivel megegyező licenc alatt terjesztheted.

Az alábbiak figyelembevételével:

Engedélyezés — A szerzői jogok tulajdonosának engedélyével bármelyik fenti feltételtől [eltérhatsz](#).

Közkinccs — Where the work or any of its elements is in the [public domain](#) under applicable law, that status is in no way affected by the license.

Más jogok — A következő jogokat a licenc semmiben nem befolyásolja:

- Your fair dealing or [fair use](#) rights, or other applicable copyright exceptions and limitations;
- A szerző [személyhez fűződő](#) jogai
- Más személyeknek a művet vagy a mű használatát érintő jogai, mint például a [személyiségi jogok](#) vagy az adatvédelmi jogok.

- **Jelzés** — Bármilyen felhasználás vagy terjesztés esetén egyértelműen jelezned kell mások felé ezen mű licencfeltételeit.